

VIERDE VLAAMS CONGRES COMMUNICATIEWETENSCHAP

De vierde uitgave van het Vlaams Congres voor Communicatiewetenschap, beurtelings georganiseerd door de departementen communicatiewetenschappen van de universiteiten te Gent en te Leuven, had begin deze lente plaats te Gent. Het congres-thema: "De massamedia: evenwichtig spiegelbeeld van onze samenleving?" werd ingeleid door Prof. Dr. T. Luykx en uitgewerkt door de professoren P. Kluyskens en L. Meerts (ook hoofdredacteur Gazet van Antwerpen) voor de krant en door de professoren K. Hemmerrechts en J. Briers (terzelfdertijd ook nog omroepfunctionarissen) voor de radio en de televisie. Het onderwerp was uiteraard een zaak waar de beoefenaar van de communicatiewetenschappen, de praktizerende journalist, de lezer van de persorganen, de radioluisteraar en de televisiekijker ten nauwste bij betrokken is. De vraagstelling was bovendien bijzonder actueel nu ook in België aan de toenemende informatiebehoefte blijkt voldaan te worden door een inkrappend aantal kranten die om uitzicht op voortbestaan te behouden veelal opgenomen worden in grotere concernverbanden terwijl de monistische tendens in de (staats-)omroep groot blijft. Maar wie na afloop zich verbeelde dat hij nu alles wist, vergiste zich deerlijk. Het congres kwam - ook volgens de verslaggevers in de krant - nauwelijks uit de grondverf.

Onder de titel "Leve het gezwam, wij academici, leven ervan" wensen Johan Vande Loock (student Bijzonder Diploma), Jan Peumans, Gie Van Rompaey en Jan Servaes (studenten 2de kand. CeCoWe) onderstaande kanttekeningen te maken bij dit congres.

De redactie.

Leve het gezwam, wij academici, leven ervan.

Dit had inderdaad de titel kunnen zijn van een nieuw nederlands kabaretprogramma. Spijtig genoeg is het enkel het trieste motto, waaronder wij het Vierde Vlaams Kongres voor Kommunikatiewetenschap zouden willen plaatsen. Het had wel iets weg van kabaret, al waren de grapjassen op het podium de leeftijd, waarop men dergelijk genre pleegt te beoefenen, wel flink ontgroeid. Toch slaagden ze erin vooral het jongere publiek geregeld een lach te ontlokken. Enkele van de meest geslaagde grappen mogen en willen wij U, dierbare lezer, niet onthouden :

- "Deze nieuwe rol van de geschreven pers is geen utopie indien de krantendirekteurs boven hun kommerciële belangen, het algemeen belang van hun lezers en van de samenleving stellen" (Prof. Dr. P. Kluyskens - RUG).
- "De krant moet de gemene deler ontdekken die het spiegelbeeld van de samenleving onaangetast laat doch het bevrijdt van al hetgeen het kunstmatig deformeert, nl. het negatief nieuws, de sensatie, de uitspattingen van bepaalde minderheden die door agressiviteit in de kijker willen komen" (Prof. Dr. P. Kluyskens - RUG).
- "De journaals vormen de politieke belangstelling van de bevolking" (Prof. Dr. J. Briers - RUG).

Dit klinkt allemaal nog erg flauw vergeleken met de subtiele, maar rake interventies van Prof. Dr. T. Luykx, die met een bewonderenswaardige academische kalmte en sereniteit het spektakel leidde en alle ontaarding ervan krachtig de pas afsneed: "Dit moet een waardige discussie worden, geen vrije vergadering!" - "Zwijg jongen, ge hebt al eens het woord gehad!"

Genoeg gelachen. Laten we nu eens op een "positief-kritische" en "objectief-wetenschappelijke" manier de voornaamste tekortkomingen van dit kongres ontleden en er een mogelijk alternatief voor in de plaats stellen. Anders krijgen we weer het overbekende verwijt naar onze kop dat we alleen maar afbreken en nooit opbouwen.

1. Het onderwerp van dit kongres was veel te abstrakt en te veelomvattend om het in enkele uren tijd afdoend te kunnen behandelen. Dit had dan ook voor gevolg dat de vier referenten naar hartelust de ons allen overbekende en nietszeggende algemeenheden konden spuien, in de aard van: "We leven in een maatschappij van de communicatie" - "De informatie is als het ware het zenuwstelsel geworden van het moderne leven" (Prof. Dr. L. Meerts).

"Meer dan de audiovisuele media kan de geschreven pers de mens behulpzaam zijn, een leidraad worden, bij het korrekt uittekenen van het wereldbeeld".

"De krant is het scharnier tussen publiek en aktualiteit" (Prof. Dr. P. Kluyskens).

Prof. Meerts gaf op het einde van zijn serene, maar sterk aan de oppervlakte blijvende voordracht, zelf toe dat hij "slechts enkele vragen had willen stellen en enkele oriëntaties had willen aangeven voor verdere overdenking en studie". Vragen waarop geen enkel antwoord kwam, ten eerste omdat ze erg kompleks zijn en dus een grondige voorstudie vergen en ten tweede omdat ze vatbaar zijn voor subjectieve interpretatie en het antwoord erop mede bepaald wordt door de eigen maatschappijvisie.

Als een kongres alleen maar dient om dergelijke vragen, waarvan de meeste al tientallen keren gesteld zijn, nog eens op te werpen, dan is het volgens ons volslagen nutteloos er nog één te houden. Tenzij zo'n kongres aan ouwe bekenden de gelegenheid moet bieden elkaar nog eens te zien en eens lekker te gaan vreten. Voor ons mag dit wel, maar laten we het dan alsjeblief niet meer de pompeuze naam geven van "Vierde Vlaams Kongres voor Kommunikatiewetenschap".

Al dit oeverloos gezwam had toch gemakkelijk kunnen vermeden worden indien men als thema van de bijeenkomst een konkreet, duidelijk afgeperkt onderwerp uit een deelgebied van de kommunikatiwetenschap had gekozen.

Enkele voorstellen :

- In hoeverre moet de joernalist de ideologisch-politieke lijn van zijn blad volgen ?
- De opinie-weekbladen in België.
- De mogelijke gevolgen voor de geschreven pers van een eventuele invoering van de TV-reklame.
- De film (of de roman) als kommunikatiemedium.
- De censuur op de BRT.

2. Wanneer men een bepaald facet van het kommunikatiegebeuren zou willen onderzoeken, kan men degelijk geïnformeerde mensen uit de praktijk en wie weet, misschien studenten, aan het woord laten. De mensen, die naar dergelijke kongressen komen, zouden zich een weliswaar gedetailleerd maar degelijk beeld van het probleem kunnen vormen en achteraf voldoende stof tot discussie hebben.

3. Er was ook veel te weinig tijd gereserveerd voor discussie (2 x 3 kwartier), die dan nog op een ellendige manier was georganiseerd (handje opsteken en rechtstreeks vanuit de zaal een vraag stellen aan de heren op het podium). Dit bracht natuurlijk mee dat slechts enkele mensen een vraag konden en durfden stellen, waarop de zogenaamde specialist alleen een heel summier, en in sommige gevallen zelfs geen antwoord kon geven. Mogelijkheid om verder op dit antwoord in te gaan, was er niet, aangezien men vlug, vlug een andere vraagsteller het woord wou geven. Noot : Dat de heer Briers hierbij de meest agressieve vragen en stekelige opmerkingen te inkasseren kreeg, vloeide voort uit het ons verheugende feit dat hij, in tegenstelling met de andere sprekers, een vrij konkreet betoog gehouden had. Het kwam ongeveer hierop neer dat de massamedia, en vooral de audiovisuele, volgens hem teveel "negatief" nieuws brengen en te weinig "positief" nieuws. Een duidelijke, konkrete stellingname dus, waarbij natuurlijk niet iedereen in de zaal zich kon aansluiten, vooral omdat 'positief' en 'negatief' in deze kontekst duidelijk gevoelsgeladen termen zijn en zeker geen aanduidingen voor algemeengeldige kategorieën.

Om aan dit euvel te verhelpen zou men zich voor de voorafgaande theoretische uiteenzetting kunnen beperken tot één of ten hoogste twee sprekers die over het te behandelen onderwerp op een bondige en zakelijke manier de nodige informatie geven en de drie of vier konkrete vragen, waarop men een antwoord wil vinden, duidelijk stellen. Daarna zou men het grootste deel van de tijd kunnen reserveren voor discussie in een vijftal gespreksgroepen, die allen dezelfde vragen bestuderen, zodat bepaalde facetten van het probleem, die misschien door de ene groep verwaarloosd worden, waarschijnlijk wel door een andere groep zullen behandeld worden.

4. Men kan deze nochtans goed bedoelde kritiek naast zich neerleggen met de woorden : "Och, het zijn weer eens die studenten." Inderdaad het waren weer eens studenten die herrie schopten, omdat de competente mensen die meer van de zaak zouden moeten afweten, hun mond niet meer opendoen. Deze mensen rechtvaardigen hun houding met de nietszeggende woorden 'wat kan men eraan veranderen !', maar typisch is dan toch wel dat men in de wandelingen de mond vol had met kritiek. We kunnen deze Vlaamse neiging alleen maar spijtig vinden, maar ach, het was toch ook het "Vierde VLAAMS Kongres voor Kommunikatiewetenschap".

Indien het volgende kongres rekening wil houden met onze opmerkingen en de zaken op een degelijke manier wil aanpakken, zal het wellicht eindelijk eens tastbare resultaten opleveren, waarmee de mensen uit de praktijk iets kunnen aanvangen.

Johan Vande Loock,
Jan Peumans,
Gie Van Rompay,
Jan Servaes.
